

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Al. Cazaban, Alexandru Nora, N. Ținc, Romulus Cioflec, Ana A.
Codreanu, Mestugean, Adr. Sulcină, Nigrini, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
- BANI 20 -

Prinderea banditului Pantelimon

Ecourile săptămânei

Peste câteva zile, M. S. Regina Elisabeta a României împlinește vârsta de 70 ani.

Din vârsta acestei vârste atât de frumoasă M. Sa trebuie să arunce o privire plină de mândrie asupra lungului drum parcurs.

Întreaga această viață e săvârșită din zile de muncă, din acte mărețe potrivite cu înalta menire de Regină.

Despre Suverana noastră s'a spus și cu drept cuvânt, că e de două ori regină căci Majestatea Sa e și Regina Poeziei.

Și, într'adevăr, opera literară a Carmen-Sylvei e grandioasă și a făcut ocolul lumii, stârnind cea mai mare admirație.

Că prilejul acestei fericele aniversări „Universul Literar” își face o datorie de a publica în semn de omagiu o serie de note biografice asupra M. S. Reginei, articole în care se va oglindi viața ei ca copilă și Suverană și activitatea ei prodigioasă ca Regină și mare scriitoare.

Seria acestor articole, cari, suntem conștienți că va interesa pe toți cititorii noștri, începe chiar în numărul de față.

Aceasta va fi o împropătare în memoria miilor noștri de cititori, a detaliilor palpitate ale vieții Reginei noastre, care e adorată în țara ei și admirată de lumea întreagă, în deosebire pentru opera ei literară, această operă îmbogățind tezaurul producțiilor genului omenesc.

Tot pentru că de manifestările superioare ale artei se interesează toată lumea, furtul Giocondei a produs un fel de durere în toate colțurile lumii civilizate.

Acum un an, când vestitul tablou al lui Leonardo da Vinci a dispărut ca prin farmec din galeria Luvrului din Paris, timp de mai multe săptămâni nu s'a vorbit și nu s'a scris decât despre acest senzațional furt.

Speranțele de a regăsi această capodoperă aproape se stinseseră, când iată că Gioconda a fost regăsită în Roma, la un modest lucrător zăugar, care susține că l'a susținut în scop de speculă și spre a înapoia patriei sale o lucrare atât de genială datorită unui italian.

Ori cum, mare e bucuria francezilor și, în general al iubitorilor de artă înaltă, din cauza descoperirii Giocondei, care va fi așezată din nou în rama ei din galeria Luvrului, criștând zămbetul acela etern, misterios și adorabil admirat de mii de vizitatori ai muzeului francez.

Parisului, de un an încoace, par'că îi lipsa ceva: Gioconda. Cei cari vizitau orașul Luminei pentru viața oară, se întorceau cu mâhnirea în suflet căci nu mai aveau posibilitatea de a vedea pe Gioconda.

Ori Gioconda s'a întors acasă, după un fel de escapadă în țărășia sa fugară, în patria sa Italia!

În legătură cu manifestările artei suntem bucuroși a constata că și la noi pictura continuă a face progrese frumoase, grație sfoștirilor unor tineri de talent.

Numai dacă pictorii noștri ar fi încurajați cum trebuie, căci nimic nu poate da mai mult impuls artei ca încurajarea.

La Ateneul din București zilnic se deschid expoziții particulare. Ar fi de dorit ca ele să fie vizitate cât de mult și nu numai de simplii spectatori, ci și de cei cari, dispunând de mijloace, datorți sunt de a încuraja cât de mult pe valoroșii noștri artiști.

Mestugear

Copii României

Micul principe Mircea înconjurat de principesela Elena, Mariaoa și de prințul Nicolae

SCHIȚE ȘI NUVELE

Mândria unui învins

de AL. CAZABAN

În biblioteca veche și neamblată a unui dascăl din provincie, am găsit printre volumele prăfuite, unul de versuri pe care l'asii fi dat deoparte, ca și pe celelalte, dacă nuncio celui care îl scrisese, nu m'ar fi surprins.

Ma surprins pentru că-l cunoșteam pe Andrei Stoican de câțiva ani, dar nici odată n'am știut, ba nici chiar n'am bănuț că vechelul în viața lui s'a gândit să facă poezii. Îl știam om așezat, arhitect pe unde va, într'un minister, unul care nu se gândea să facă alte planuri, de cât planuri de case și biserici.

Acum însă când aveam în mână cartea lui cu coperta decolorată ca fața unui răzor la sfârșitul toatanei și mai ales gândindu-mă la titlul evocator de tinerețe și de flori de primăvară, începu să mi se înapoiească în minte unele mici ciudățenii ale lui Stoican cari nu prindeau de loc pe un om de știință, pe un tehnician.

Acum, îmi dădeam seama de ce, de multe ori, îl surprindeam visând cu ochii în tavan, cum visează o fată din pension, în timpul recreației. Am înțeles, de asemenea, de ce de câte ori îi vorbeam de succesele unui scriitor, zâmbea cu lacrimi și căuta să schimbe vorba ca și când ar fi auzit lucruri neplăcute care îi stârneau amintirile triste ale unui trecut îndepărtat.

Scuturai volumul de praf, și acolo în picioare, în fața bibliotecii răscolite, începu să răsfoiește filele îngălbenite aspre la atingere ca hârtia sugativă.

Mă așteptam să găsesc, în versurile arhitectului, o spovedanie din tinerețe, din timpurile pe când suspina pe la poarta iubitei care îl trădase. Mă așteptam să dau de pagini patriotice, de versuri de licean care se înflăcărează la o defilare sau la sunetul unui trombon.

Nici una, nici alta. Erau pagini rupte din sufletul unui om necăjit.

Nu era, poate, poezie adevărată. Era strigătul răzvrătitului care plânge și suferă, și pentru ei și pentru alții.

Am închis volumul, gândind: „Da-

că omul ăsta s'ar fi ținut de scris și și-ar fi turnat gândurile într'un altfel de calapod, ajungea poate azi, să îngroașe rândurile celor cari au chemare”. Și n'am putut să înțeleg cum la apariția acestui volum, nu s'a găsit nimeni să laude talentul lui Stoican, și să-l îndemne la muncă pe drumul ce și-l deschidea.

În București, am întrebat pe câțiva dintre cei cari scriu, dacă s'a întâmplat să le cadă în mână cartea lui Stoican.

Drept răspuns, unii au dat, desprețuitori, din umeri, iar alții s'au mirat: „De unde ai mai desgroțat și momăia asta?”

Nici n'am mai încercat să le dovedesc meritele lui Stoican, lăsându-l deci în pace, să doarmă acolo în biblioteca veche și neamblată a dascălului din provincie.

Într'o seară l'am văzut pe arhitectul Stoican, trecând drumul. M'am luat după el și l'am urmărit până la cafeneaua unde avea obicei să intre. Își luă loc la masă, și începu să răsfoiească ziarul. De odată, îl văzui că aruncă o revistă, deoparte, cu scârbă. Atunci m'am apropiat și ca și când abia în clipa cea il văzusem, îl salutai.

După ce vorbirăm de una de alta, îl bătu pe umăr:

— Bravo! A trebuit să mă duc tocmă la Botoșani, ca să aflu că ai scris, odată un volum de versuri!.. De ce nu mi-ai vorbit nici odată?

Stăpânindu-și un gest de supărare arhitectul făcu pe miratul:

— Ce vrei să zic!

— Vreau să spun că ți-am găsit volumul într'o bibliotecă... L'am citit, și îți spun drept că am rămas încântat.

Plecându-și aproape umilit capul, arhitectul se desvinovăți:

— A... o încercare!.. un păcat de al tinereții... Am și uitat de el...

— Rău ai făcut!.. Nu sunt cine știe ce cunoscător, dar îți spun drept după cât judec eu, dintre cei cari se laudă azi, mulți nici nu pot fi comparați cu dumneata!..

Arhitectul, suspinând, își ridică încetîșor capul... Cu un accent mai sigur vorbi:

— Da, ce să-ți spun... eu am mun-

cit acolo... Am pus tot sufletul meu! Am crezut că am ceva de spus!..

— Și ai spus mult — mă înflăcărai — Păcat că un așa volum a trecut nevăgat în seamă!..

Întepenindu-se în scaun, Stoican își încrunță sprincenele:

— Ce-mi pasă!.. Parcă eu am scris pentru alții!.. Eu am scris pentru mine!.. N'am umblat după reclamă!..

— Da ori cum — urmași tot măi încălzit — Critica... critica de atunci!.. Era datoria criticii să vorbească!..

— A vorbit!.. Cum n'a vorbit!.. Toți criticii de atunci m'au laudat!.. și doar nu erau critici ca cei de azi!.. niște fleacuri!.. Ți-e și scârbă să-mi mai numești!..

Cam încurcat, mă desvinovăți:

— N'am cetit!.. E drept că pe atunci stăteam la țară!..

— Și chiar dacă ai fi stat aici!.. Se putea întâmpla să nu citești!.. Mă crezi?... Ți-o jur: De câte ori mă flăuda cineva, mă supăram!.. Câte ziare și reviste n'am ars!.. Da, luam gazeta care mă lauda și o aruncam în foc!.. Da, o aruncam în foc! — întări arhitectul și în ochii lui s'aprindeau lucruri albastrii de oțel călit.

Nici odată nu l'am văzut așa de agitat. Buza de jos îi tremura adâncind și mai rău cele două cute care-i închideau gura ca într'un parantez.

Fără să-mi pot ascunde nedumescirea, îl întrebați:

— De ce te supără reclama?... Înțeleg să-ți fie rușine să-ți faci singur reclamă!.. dar când ți-o face alții, măi ales oamenii care înseamnă ceva?... Cum vrei să te cunoască lumea?... Un scriitor are nevoie!..

— Aă nevoie cei din ziua de azi!.. Flecșetele astea!.. Apoi, crezi că mă simt onorat să fiu în rândul lor!.. Vezi, îți spun drept, n'avem azi nici un scriitor de talent!..

Băgând însă de seamă, că-i priveam cam pe sub gene, adăugă:

— ...Afară de dumneata!.. Ți-o spun drept!..

— A, nu... nu... N'am pretenția asta! l'am întrerupt scurt și ca să-l măi potolească încercat să schimb vorba!..

Dar în zadar!.. Șivoiul porni răscolind fundurile.

— Nici unul!.. nici unul!.. Îți spun drept!.. Nici unul nu face două parale!.. Crezi că pot sta cu cineva de vorbă?... Ași vrea să întâlnesc și

ești un om cu care să pot sta de ovră!

— Desigur că nu cunoști pe nici unul din ei, personal?...

— Nicăi nu vreau să-i cunosc!... Nu cumva o să umblu după ei!... Să-și închipuie, poate, că mă simt onorat să stau alături de ei!...

— Trebuie să-ți fie silă să-i citești!... Nu-i așa? — îl întreabă, bătându-l în strună.

— Cum să-i citești!... Asta mi-ar mai trebui!... S'astepte ei mult și bine!...

Făcu-l o mișcare să mă ridic!...

— Stai!... te rog mai stai!... Ași vrea să mai vorbim împreună!... Vad că nu semenți cu ceilalți!... Nu bei ceva?

— Nu, mulțumesc!...

— Uite, — urmă Stoican din ce în ce mai increzător. — Uite, ce zici?.. Nu vrei să scoatem împreună o revistă literară?... Cunoști o mulțime de băieți buni!... Chiar și printre colegii mei sunt o mulțime care au talent!... Ar pune băieții și ceva bani!... Ce zici?... Nu-i o idee bună?... — Ar fi... dar în ce scop?

— Să-i vârăm sub masă!... Prea și-au luat nasul la purtare! — sfârși arhitectul făcând un gest scurt de decapitare.

— 000 —

DECEPTIE

de ALEXANDRU NORA

N-o mai văzuse pe Lelia de ani de zile și, când omul de serviciu veni să-l cheme: „D-le Ionescu, poștiți la telefon!”, Nicu rămase surprins auzindu-l glasul. Era același timbru natural de fată robustă, cu relieful nazale, și care, pe vremuri, îl emoționa atâta, făcând să-i bată inima cu tărie. El știa prieten cu Virgil Bonea, șeful de cabinet al ministrului instrucției, și voia să-i ceară o recomandare pentru fratele unei intime colege a ei. El se declară gata s-o satisfacă și, după încă două-trei întrebări asupra stării sănătății fiecăruia, puse doar așa, de formă, ca să nu stea muși la aparat, se despărțiră cu înțelegerea de a se întâlni pe seară, pe o alee a Cismigiuului, când el urma să-i aducă biletul dorit.

Lelia fu cea dintâi la locul convenit și, când veni Nicu, o găsi frământând cu nerăbdare, cu vârful umbreluței, nisipul de pe cărare.

— Vezi, pentru tine am cerut patronului să-mi dea drumul cu o jumătate oră înainte, — îl dejeni ea cu accent dulceag, — dar tu, firește, la ce nevoie să te grăbești?

El se simți încurcat.

— Nu... dar... m'am întârziat.

Lelia răsă ușor, parcă bucurată că-l poate tachina.

— Da, da, vad și eu că-ai întârziat. Nu-mi spui mare filozofie.

Și el repede, în graba de a se încheia cu acest subiect:

— Uite, ține pliculețul ăsta. Are o cartă de vizită a mea cu câteva rânduri scrise lui Bonea, în senzul în care mi-ai indicat. I-l dai colegii tale, și n'ai să ai grijă: se face cu siguranță.

Lelia îl privi cu duioșie, mândră de a-l ști împrietinit cu oamenii cu influență.

— Mersi... ești drăguț... ca'n totdeauna.

— Ihm, cum vrei s'o iei. Nu-i cine știe ce.

— Ba este. E fată săracă și o scutire de taxă ar fi pentru ea un ajutor prețios. Dar tu ce mai zici?

— Ce să zic? Serviciu, munca, anagare, nevoi de tot soiul.

— Dacă vă plângeți voi, bărbații, ce să mai spunem noi, femeile? Mai ales eu? Câte n'au trecut peste capul meu! Tata a murit și am rămas eu singură cu mama și a trebuit, de voce, de nevoie, să intru dactilografă la un birou. Nu-i vorbă, sânt bine

văzută și am leșoară bunicică, dar, crede-mă, parcă tot mai bine mi era să fi fost azi măritată, la casa mea cu!...

— ...o droaie de copii în spinare.

— He, asta nu prea... dar avem și eu poate mai multă tihnă. De altfel, n'a lipsit mult să-mi pun și eu pirostrile în cap. Ne scrisese fratele, care stă la Roma, să venim în Italia, și cum brodi Dumnezeu de găsi un italian leit ție. Mai ales ochii: parcă ți infipsești tu pe ai tăi în figura lui și, să ți spun drept, îl plăceam... da, da, fiindcă ți semăna ție, dar nu știu cum, când a venit momentul hotărîtor de a-i da cuvântul meu, am ezitat.

Tăcu o clipă, și apoi deadreptul:

— Avea ochii tăi, dar nu erai tu... Și eu pe tine te iubeam, și gândul meu la tine era.

Trase un pătrat, cu umbreluța, pe nisip, nălașind un suspin, în frământul de frunze de deasupra capetelor lor.

— Și știu tu ce a menținut vie iubirea mea pentru tine, Nicule? Un talisman!...

El se miră, sincer:

— Un talisman?

— Da, un talisman. Uite!

Și scoase din corsaj un ceasornic mic, de oțel oxidat, atârnat de gât de un lanțisor aurit.

— Îți mai aduci aminte de el? De sigur, de unde să-ți mai aduci aminte? Sânt doar șase ani de atunci. Era ziua mea, și mi-l aduseși tu, și uite cu ce grijă l-am păstrat. El e talismanul care a ținut vie iubirea ta în sufletul meu și tot din cauza lui nu l-am luat pe italian.

Nicu și întoarse fața, în sfârșirea de a-și zdrobi un căscat. Destăinuirile acestea îi lăsaă absolut rece, nu mișcău o fibră înfrimul. Aproape regreta că acceptase întâlnirea asta, și, auzindu-l pe Lelia vorbindu-i cu atâta pasiune de apusa lor dragoste, se mira când, Doamne, fusese atît de depărtată-i se părea vremea. Nu putea însă tăgădui trecutul, și se întreba umilit cum de putuse nutri atîta patimă pentru fata asta grasă, cu obrăji umflați, cu un reg mare lângă ureche, cu ochi fără expresie, cu buze groase ca bananele. Îi găsea acum nenumerate defecte fizice, care odinioară formaseră atâtea însușiri dragi, semne particulare atrăgătoare.

— Aseculă, Nicule, făcutu-ți-am eu ție vreodată un rău?

— Un rău?... Ce rău să-mi fi făcut?

— Atunci dece, acum trei ani, când am venit să-mi ia rămas bun de la tine, înainte de a pleca din țară, te-ai ascuns de mine?

— M'am ascuns eu de tine! Ce vorbești, Lelio?

— Ei lasă acum, că nu-ți reproșez, dar îți spun numa! De trei ori am fost la voi, la minister, și regulat portarul îmi răspundea: „Nu e aci d. Ionescu”. Și vezi tu, Nicule, de ai ști tu ce gând mă aducea! Nu era numa! dorința de a te vedea pentru ultima oară, căci eram convins că nu ne mai întoarcem în București, dar și un proect nebun. Dar să lăsam: a trecut acum.

El întreabă, fără mult interes:

— Ce proect?

Dactilografa ți ridica voalul, de își șterse fruntea și obrăji!

— Ai să mă răzi, dar nu'mi e rușine de tine, fiindcă tu ești pentru mine același vechiu. Voiam să aduc în brațele tale primul meu sacrificiu, înainte de a mă rătați prin străin!

Nicu tresări, vădit măgulit în amorul propriu de bărbat, dar nici un sentiment cald nu-l năvăli. Același silă, aceeași nepăsare îl stăpâna. Fata aceasta, pentru care vărsase atâtea șiroaie de lacrimi, se zăbătuse în insomnia atâtor nopți, îndurase atâtea suferințe, îi ocolise fereștrele de zec de ori pe zi și tot nu-i ajungea, palpita numa! la auzul numelui ei, și pentru care era cât paci să-și piardă serviciul, nemaivând răbdare să lucreze abso-

lut nimic, — fata aceasta nu-i mai inspira acum decât plictisală și, în măsură oarecare, îl indispucea, îi enerva chiar că ți tot pomenește de un sentiment mort. Nici nu mai da atenție la ce-i spunea, ci, în amurgul ce învăluia grădina, urmărea mersul unei siluete albe, feminine, ai cărei pantofi decoltați scoțeau, la fiecare pas, în văz gambe rotunde, îmbrățișate de acei ispititori ciorapi „champagne”.

— Nicule, am o idee! — zise de odată Lelia cu glas mai tărișor, trezindu-l din îmbătare. Aș avea mare plăcere să facem o plimbare la șosea cu trăsura, astă seară.

El rămase încercat de propunere. Vai, să prelungească această întâlnire, care începuse să-i devie povară!

— Păi... mama ce-o să zică?

— N'o să zică nimic; mo!oi scuza și eu c'am fost reținută la birou!

— Da, da... așa e... dar vezi... te-o vedea lumea cu un bărbat singur în trăsura și să nu înceapă a bârbi... pe socoteala ta.

— He, lumea! Și așa, și așa, tot te bârfește. Și apoi, odată ce nu-mi pasă! Plăcerea de-a fi împreună cu tine întrece frica ce-aș avea-o de gura lumii.

— Ai dreptate... dar să vezi tu... am uitat că m'a poftit șeful la dănsul, că pleacă în concediu și are să îmi dea niște indicațiuni. Cât o fi ceasul? Șapte și jumătate... Și spunea să nu vii peste opt!... De n'ar fi așa de urgent, îți satisfăceam dorința... dar uite, zău, mi-e imposibil! Nu te superi, nu-i așa, dragă Lelia? O să mă ierți că n'o să te pot nici conduce... Să mergem, da... vrei? Ia! tramvaiul de Teilor. Trece pe aci... pe la poarta dinspre Valter Mărăci-neanu.

Și se sculă de pe bancă, gata să calce cele mai elementare reguli de politețe. Ea stătu încă locului, cu ochii înlăcramați ațintiți într'al lui, buimăcită de distrugerea visului ce crezuse a-l infiripa din nou.

— Tu, dacă vrei, mai rămâi.

— Ba nu, merg și eu: haide, te conduc până la tramvai!

Străbătura drumul până la stație aproape fără a-și mai grai nimic. O atmosferă de ghiță se interpusesse între ei, și, dacă Lelia nu vorbea fiindcă ți era gâtul încheștat de durere, Nicu tăcea fiindcă ți era urât să deschidă gura.

Când se ivi vagonul, el se despărți în fugă de ființa pentru care atât pătimase pe vremuri, abia atingându-i mâna, și, când se simți dus, nemaizărind-o în juru-i, respiră ușurat, ca scăpat de o imensă greutate, pe când Lelia rămase infiptă în acelaș colț de trotuar, privind lung, lung, după tramvaiul ce dispărea.

— 000 —

În jurul „Doamnei Clara”

Răspunzând inițiativei frumoase luată de acei care voese să stabilească totalitatea operii lui Odobescu, am afirmat — și repet și acum adevărul sfânt, că maestrul, cu ocazia citirii piesii noastre (a lui Rădulescu Niger și a mea) Doamna Chiajna, ne-a spus că are și el o piesă care se desfășoară în jurul altei Doamne Chiajna din istoria țării, în jurul Doamnei Clara și că aceea piesă e scrisă în versuri.

Tot atunci, ne-a mai spus că lucrează și la o altă piesă în care e vorba de un oștean de-al lui Traian. Surugii presei de scandal — căci avem și de aceasta în republica literilor române — mă ia în primire pentru aceasta și mă îndreptează că nu e vorba de un oștean al lui Traian ci de un troian. Se poate și le mulțumesc de rectificare. Adevărul este că asupra acestui punct n'am dat toată atențiunea, ca asupra unui lucru care atunci nu mă interesa atâta, cât mă interesa Doamna Clara pusă în legătură cu Doamna Chiajna. A-

supra aceluia din urmă însă, asupra Doamnei Clara, sunt așa de sigur, că și acum îl vad pe maestrul Odobescu înaintea mea cu înfățișarea-i senină și-mi răsuna încă în urechi glasul blând cu care-mi spunea, că a scris și el o dramă istorică în versuri asupra Doamnei Clara. Amiecu! meu Niger a avut mulțumirea sufletească să asiste chiar și la lectura a două acte din piesă. Eu numa! atâta mărturisire, cât avăte! mai sus, am primit din gura lui Odobescu, și o păstrez cu sfintețe în mintea mea și o voi spune mereu tutulor acelora cari vor voi să mă audă.

Mulțumesc de rectificarea ce mi se face asupra oșteanului traian sau troian, cum vor voi, cu maniera cu care știu și pot să o facă d-ilor, dar nu le pricep mânia produsă de declaratiunea mea, făcută împreună și succesiv și cu altii, asupra piesii Doamna Clara. Subiectul se potrivește cu drama d-lui Davila „Nlaven Vodă”, și stilul înflorit, și erudițiunea istorică și cugetările înalte și simțirile adânci vădesc — presupun d-ilor — sufletul romanticului Odobescu iar nu meșesugul mai terre à terre al literatului Davila? Îi privește să presupue ce-or pofti. Dar eu, sub fulgerile și trăsnetele insultelor, nu îmi voi pleca fruntea, ci voi apune și voi repeta adevărul sfânt: da, Odobescu mi-a declarat, mie și lui Niger, că a scris o dramă în versuri asupra „Doamnei Clara”!

N. Țincu

— 000 —

DIN HEINE

IARNĂ, VARĂ...

*În obrăji ți arde vara
Dulce, caldă, somnoroasă...
Iar în inima-ți iarnă
Rece, tristă, vișoroasă.*

*Vremea, dragă, trece, schimbă
Zori de zi și-amurg de seară...
Va veni pe-obraji-ți iarna
Iar în inima ta vară...*

A. Sulcină

CAMERĂ MOBILATĂ

de ROMULUS CIOFLEC.

Iată o problemă foarte serioasă pentru fiecare burlac ce se respectă, pentru student, pentru voiajor, pentru funcționarul de la Finanțe — și, în sfârșit, pentru toți muritorii stingheri, care n'au nici casă, nici masă și, une ori, nici chiria la zi (dar, în trecut fie zis, punctualitatea nu face parte din problemă, intru cât ea interesează aproape exclusiv pe gazdă).

Și chiriasul cu luna nu e un specimen (ca să folosim un termen științific) un specimen care poate fi trecut cu vederea în societatea civilizată a unui mare centru: prin numărul exemplarelor sale, el are chiria, el le plătește, el denunță la gazetă murdăria străzilor și el se abonează la electric.

Oamenii de stat și administratorii cu răspundere și-au dat seama de însemnătatea și de rolul acestui factor social: chiriasul cu luna iar problema „odăiei mobilate” a fost pusă pe planul întâi: au fost urcate măsurile funcționarilor, au fost dărămate locuințele nesănătoase — unele ori chiar locuințe încă destul de bune, că-ți era mai mare mila — s'au înființat tramvaie cu maximum de viteză, s'a deschis un proces mare, s'a protestat împotriva accidentelor, unii chiriași au fost — de voce de nevoie — înscriși în listele electorale, și absolut toți au fost mobilizați în Iunie 1913, când problema camerelor mobilate era încă destul de acută... Presa însăși, în majoritatea ei, gata să servească interesele publice, a deschis la „mica publicitate” rubrică specială pentru

cel cari ar vrea să mai încerce în altă parte...

Fiindcă nu trebuie să uităm că problema „stămerei mobilate” e foarte serioasă agravată de o altă problemă: problema gazdei.

Ce e gazda. „în definiție”?

Gazda e o categorie socială, care se socotește pe sine foarte utilă societății, dar, care, e, de fapt, foarte dăunătoare chiriașilor. Astfel, pe când ar trebui să te aștepți ca gazdele să trăiască în armonie și în deplină solidaritate cu chiriașii se întâmplă tocmai dimpotrivă că sunt un element de veșnică discordie și — cutozăm s'o spunem — de disoluție socială. Neavând preocupări mai înalte de cât aceia a chiriei, s'ar bucura ea, în fiecare zi întâi, iar atunci când chiriașul se întâmplă să întârzie mai mult cu plata chiriei, e în stare, în fiecare zi, să i-o pomenească... De aceea, se văd cazuri — ca să dăm o iecană adevărată a moravurilor vremii noastre — se văd cazuri, când gazde lipsite de ori ce delicatete, își aruncă chiriașii pe drumuri (fără bagaje) — și s'ar mai putea vedea că persoane onorabile, cari nu pot să suporte o asemenea ofensă, au trebuit să plece pe furis, cu bagaje cu tot, ca să scape de gura cucoanei care nu mai alege vorbele atunci când nu mai are nevoie de tine!

De trei zile, Neghină și Busuioc sunt în căutarea unei odăi mobilate pe seama lui Busuioc (Neghină își întovărășește prietenul, ca mai priecut la d'alde astea... Așa, cel puțin, crede Busuioc). După atâta căutare, ochii lor nu văd de cât bilete plbe, pătrate ori dreptunghiulare. Privirea lor fuge după toate biletele și chiar după tramvaye, cari fug și ele: „rog ștergeți picioarele”; „nu includeți ușa”; „direcțiunea nu ia răspunderea accidentelor etc”.

Acum au pornit dis-de-dimineață: Neghină mergând, de obicei mai înainte, pe un trotuar, iar pe celălalt Busuioc, cu ochelarii pe nas. Soarele își făcuse drumul jumătate, fără ca Busuioc să fi făcut ceva. Părea că e un blestem: nu mai rămăseseră de cât odăite zdrențuite de vreme, miei și umede cari, de bătrânețe intraseră în pământ, — iar dacă se găsea câte una mai arătoasă, i cerea un preț atât de urcat, că-l lăsa pe Neghină să se înțeleagă, iar el se strecura blnișor în stradă.

Dar în sfârșit, iată și o odaie pe seama lui. Pe un biletet alb, curat, se deslușea de departe: „mobilată”.

Grăbiri în pas întins amândoi, și, lipindu-se umăr la umăr, citiră: „Una cameră mobilată, la persoană serioasă, fără serviciu”.

Busuioc nu deslușise încă prin ochelari rândurile și Neghină îl bătu discret pe umăr... Se priviră cu ochi mari, mirați, zâmbitori; examinară scurt odaia, așa cum ai privi un rând de haine noui, apoi începură să rânjească prosteste, fericiți, unul la altul...

— Ce lume cum se cade! Mă mut și eu aici, zise Neghină cu hotărâre, deși în vorbele lui se trăda mai mult o întrebare.

— Cum să te muți? grăi Busuioc nu fără oare care îngrijorare; nu vezi că scrie „la persoană”? Stăruind amândoi, s'ar putea s'o pierdea amândoi... Și apoi tu ai serviciu...

Intrară: Busuioc mai înainte, cu gârceare dreptari căștigată, și Neghină, mai mult gânditor, în urmă. O fetiță le arătă odaia și alergă să-și cheme mama.

„Odaie destul de mare. La nevoie poate să mai încapă un pat — gândea Neghină.

— Putea să scrie chiar „bine mobilată”, declară Busuioc satisfăcut de viitoarea lui gazdă.

— Asta e o raritate, la noi, unde gazdele nu numai că te întrebă dacă ai serviciu, dar caută înă să-ți știe și leafa... Mă mut și eu aici. Să știți că ne înțelegem.

Pe pereți mai multe icoane, între cari, mare, răstignirea Mântuitorului. Fără să-și ia ochii de la trupul răstignit pe cruce, Busuioc atrase atenția lui Neghină... Erau aproape înduioșaji.

— Ce vrei, oameni religioși!

— Și fetița... N'ai văzut!

— Foarte cum se cade!

După o clipă de tăcere, Neghină adaose, arătând cu mâna: Uita aici ar mai încăpea un pat.

Cucoana intră pușcă:

— Ei, cum vă pare?

— Mulțumim, cucoană, răspunde Busuioc. La oameni buni toate sânt bune (e sentimental).

— Vorba e, cine se mută?

— Amândoi ne-am muta — grăbi Neghină, cătând și la gazdă și la Busuioc.

— Ba, să mă iertați, nu vreau să am prea mult deranj. D-ta? — întrebă pe cel cu ochelarii, care cu întreaga înfățișare făcea impresia că a venit să rămâie...

— Da, eu — răspunde Busuioc pe nerăsuflato.

Atunci gazda îl examină scurt pe Busuioc și adaose:

Un lucru, chiria înainte pe o lună, 60 de lei fără tocmeală și serviciul va privește... Rufărie de pat aveți?

Busuioc pornise încet spre ușă, silindu-se să pară gânditor. La ieșire, ochii lui se întâlniră, mari, cu ai lui Neghină, care rămăsese cu gura cam întredeschisă.

Rămas singur în fața icoanei Mântuitorului, Neghină porni leneș, și el, spre ieșire, rotindu-și nervos pălăria în mână...

De cucoană, cam mult, cu toate că... e arătoasă, n'am ce zice... De cucoană... știu eu?

Când a ajuns în stradă Busuioc era departe, făcând semne de sperare cu mâna, alerga, într'un suflet să apuce tramvaiul.

000

Convorbiri științifice

O conferință interesantă

Cu prilejul începerii activității „Prietenilor Științei”, d. G. Țițeica, președintele activ al acelei societăți, a ținut o conferință, care a făcut în adevăr farmecul auditorului. D. G. Țițeica e un matematician, ba încă un matematician eminent, dar aceasta nu-l piedică să fie un popularizator excelent.

D-sa, de ani de zile popularizează admirabilele rezultate ale tuturor științelor și e deci în măsură să cunoască bine viața și mai ales activitatea științifică a tuturor învățaților din trecut și din prezent.

În această privință, revista *Natura*, pe care o dirijează de nouă ani, e un adevărat model.

În conferința d-sale, d. Țițeica ne-a vorbit de toți oamenii mari ai științei, ne-a amintit pe astronomul Tycho Brahe, pe marii fiziciani Newton, Faraday etc., a arătat dragostea tuturor acestora pentru știință, care i-a îmboldit să facă atâtea opere admirabile, opere ce au rămas ca patrimoniul științific al omenirii întregi.

Intr'un admirabil pasaj ne-a povestit de experiențele pe cari le-a făcut Otto de Guericke, primarul orașului Regensburg, în fața regelui de pe vremuri, cu privire la presiunea aerului, experiențe făcute în împrejurări foarte curioase și pline de amănunte pitorești.

Articolele și conferințele d-lui Țițeica sunt toate interesante, de carece sunt scrise admirabil.

Ostwald a împărțit pe învățați în două mari tipuri, în *romanticii* și în *clasiți*.

Romanticii sunt cei cari produc cea mai mare operă științifică a lor între 20 și 30 de ani. Sforțarea uriașă ce o fac, are ca concluzie, că romanticii trec imediat printr'o criză foarte gravă; ori mor, ori înnebunesc,

sau însănătoșindu-se nu mai dau nimic care să poată fi comparat cu prima lor operă. Cel mult, dacă mai fac ceva bun, fac cu totul în altă direcție.

Clasicul e cu totul altul. El muncește încet, cu greu. Își dă silința ca nici odată să nu greșească, e gelos de tot ce scrie, e îngrijat în totdeauna ca ceea ce scrie să nu aibă nici cea mai mică greșală.

Clasicul trăește mult și ceea ce scrie nu mai are nevoie nici odată de vre-o retușare.

D. G. Țițeica intră în categoria clasicilor și cine îl cunoaște, știe grija ce o pune dânsul pentru fiecare frază pe care o așterne pe hârtie. D. G. Țițeica va scrie mult timp de acum înainte și tot ceea ce va scrie va rămâne.

Mai târziu, când se va face istoricul popularizării științelor în țara noastră, printre cele dintâi și mai de seamă nume, va fi trecut al d-sale.

Societatea *Prietenii Științei* trebuie să se simtă mândră că-l are de conducător, căci are astfel garanția că va putea să ajungă la îndeplinirea planurilor sale.

V. Anestin.

DIN LITERATURA GERMANA

„*Erinnerungen*” de Maximilian Von Schroll

DARUL MEU

*Eu nu-ți pot da argintul nici aur,
Nici vre-un prețios mărgăritar
Ci numai o modestă floare
Îți pun în mână azi ca dar*

*Și totuși chipu-ți rade vesel
Nu minte bucuria ta:
Mai scump îți e decât rubin,
Albastrul meu: „nu mă uita”.*

VIS CIUDAT

*Visam că sunt o buruiană
Subt trandafirii din răzor
Și totuși mă culese-o fată
Cu mâna tremurând de dor.*

*De-aș fi o buruiană-accea
De soarta mea nu m'as măhni;
Aș vrea să știu un singur lucru
Copila oare cine-ar fi?*

DE CE ?

*Că o iubesc atâta
Mă dușmăniți mereu,
Și totuși nimănuia
Eu n'am făcut vre-un rău.*

*Iubind-o nu fac crimă
Iubirea nu-i păcat,
E alta, cred, pricina
Ce-atât va tulburat.*

*Voii inima iubitei
Sperai să cuceriți,
Dar ea i-a mea... Și iată
De ce mă dușmăniți.*

Ana A. Codreanu.

Cronica teatrală

TEATRUL NAȚIONAL. — *Bunicul*, comedie în 3 acte, de A. Herz.

Noua piesă a d-lui Herz n'a avut succesul așteptat și a fost primită cu oare care răceală de presă și de public.

Subiectul acestei comedii e simplu, ceea ce nu e, de sigur un defect, dar e prea vechiu, prea cunoscut ca să poată să intereseze în deajuns.

Manole Corbea, odinioară mare cuceritor de inimă femeiești, nici acum, la vârsta de 56 ani, nu se lasă de drăcovenia.

Dacă însă în tinerețe amorurile lui erau efemere, acum, la vârsta lui înaintată, se îndrăgostește deabinelea de Dea, fiica amicului său, generalul Fruntes, cu care se întâlnește la o stațiune climaterică.

Dea, desi numai de 17 ani, cu-

noaște toate rosturile lumii și vorbește de dragoste chiar cu bătrânul Corbea, fără măcar să bănuiește că acesta o iubește și că e decis să o ia în căsătorie.

Tânăra d-șoară însă iubește pe frumosul Dinu Flintea și e iubită de el. Căsătoria se face în cele din urmă chiar cu concursul lui Corbea care pricepe că trebuie să renunțe la amoruri și să se resemneze la viața liniștită și melancolică ce i-o impune situația lui de om matur.

Acesta este desnodământul comediei. În desfășurarea acțiunii intervin însă și mai multe personaje secundare, cum e d-na Raiu, o văduvă cochetă care, de asemenea e îndrăgostită de Flintea; general Fruntes care e înamorat de d-na Raiu, Pupinel un tânăr ușuratec care vrea să cucerească pe d-na Raiu, un poet stupid, și câțiva vizitatori ai stațiunii a căror menire este, pe deoparte a aduce însuflețire în piesă și pe de alta o pune în relief viața în vilegiatură.

Admitem că în viața reală se găsesc oameni cari să nu aibă conștiința vârstei lor și se gândescă a-și uni ultimii lor ani cu o viață tânără ce abea începe să îmbobocască. Dar tipul copilului Dea ni se pare cu totul fals. Căci e inadmisibil că oricât de subred ar fi educația dată fetelor noastre în familii și pensioane să se ajungă la rezultatele obținute cu Dea, care, la 17 ani, se așază pe genunchii unui bărbat, pe care îl respectă ca pe un părinte, și-l roagă să-i vorbească de dragoste și de sămătări neclăuse. Apucăturile acestea din cale afară de destrăbălate sunt neferice și nu pot face nici deum succesul unei piese. E frumoasă însă scena de dragoste între Dea și Flintea și înfățișează pe deplin arderea a două inimi tinere create spre a se înțelege și a se iubi.

Ceea ce strică însă în piesă e lipsa de acțiune. Scene întregi sunt consacrate teoriilor lui Corbea asupra eternei chestiuni a inimii femeiești și a amorului. Sunt dialoguri cari durează ceasuri și în cari nu se spune nimic nou, dară nu cele ce se pot citi în orice roman de duzină din literatura franceză.

De aceea, nu odată, spectatorul făcând eforturi supra omenesii de a urmări dialogurile, își simte îngreunându-i-se picioarele sau se gândește dacă nu ar fi timpul ca să mai iasă puțin la aer, până la terminarea dialogurilor în chestiune, în cari, cum am spus, nu schitează nimic nou.

D. Soreanu (Corben) ca și d-nele Giurgea (Dea) și Folei (d-na Raiu) au fost minunați de bine și, de sigur, numai talentului remarcabil al interpretelor se datorește menținerea până acum pe așă a unei piese a d-lui Herz. O altă parte frumoasă sunt decorurile cari deslău privirea prin bogăția și gustul lor deosebit.

Astfel *Bunicul* a produs o deziluzie completă. Și aceasta e cu atât mai dureros, cu cât d. Herz a dat dovezi că e un talentat dramaturg care cunoaște temelnic meșteșugul teatral. Justificarea tânărului scriitor însă e în faptul că s'a grăbit prea mult în noua sa lucrare, ceea ce l'a pus în imposibilitate de a studia mai deaproape tipurile și a ne da o lucrare cel puțin de valoare „Păiajenului”. Suntem convinși însă, că d. de Herz nu se va descuraja de insuccesul d-sale cu *Bunicul*, care, din potrivă, îi va servi drept lecție pentru viitor.

Mestugean.

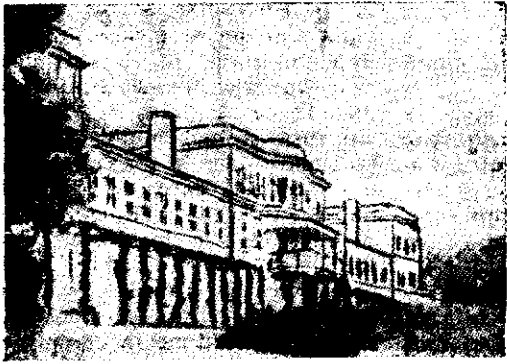
Epigramă

Luț Cincinat
*Ce bine-asteaptă 'n librărie
O lume nouă, nesosită.
Întreaga-mi operă gândită.
Pe când a ta-l de mult ieșită
Din... băcănie.
Nigrini*

Carmen Sylva

NOTE BIOGRAFICE

de V. Mestugean

Castelul Neuwied

Carmen Sylva, grațioasa noastră Suverană, a avut mulți biografi.

Era și firesc ca ea care a umplut de admirație lumea întreagă prin geniul său de poetă și mare scriitoare, prin bunătatea nesecată a inimii sale și prin faptele mărețe de Regină, să fi îndemnat pe mulți scriitori de a se ocupa cu descrierea unei vieți atât de rodnică din toate punctele de vedere.

Din biografii genialei poete voi cita pe d-na Mite Kremnitz în colaborarea căreia Carmen Sylva a scris mai multe lucrări, d-na Stackelberg, dr. Maximilian Schmitz, E. Sergy, d-na William Monod, G. Bengescu, Leo Claretie, etc.

Cea mai recentă din aceste publicații este aceea a d-lui Leo Claretie care în lucrarea sa *Feuilles de route en Roumanie* consacră pagini de o neîntrecută frumusețe Reginei-Poete și mai ales vasterii sale opere literare.

Aiară de aceasta s'au publicat în decursul anilor numeroase articole prin revistele cele mai mari din Europa asupra personalității grațioase și genialei Regine a României.

În toate aceste articole, datorită unor scriitori eminenti, cari au avut cinstea de a fi primiți în audiență de Suverană, cu prilejul trecerii lor prin țara noastră, se vorbește cu mare admirație de simțul artistic, de calitățile nepretuite și de erudițiunea Reginei.

Dar, oricât de mult s'ar fi vorbit de Augusta noastră Suverană, tot nu e de prisos ca să se vorbească și mai departe, chiar cu riscul de a repeta multe lucruri spuse mai înainte.

Principii Victor și Maximilian de Wied

Regina Elisabeta e adorată în țara ei. Nu-i ființă omenească în țara aceasta care să nu aibă o nețărmurită și sinceră iubire pentru această Regină făurită din bunătate, geniu, abnegație, devotament și din toate calitățile fără de preț

Principele Hermann de Wied

Regina Elisabeta ca copilă

Principesa Maria de Wied

cu cari D-zeii înzestrează pe unele din creațiunile sale, pe aleșii săi.

De aceea, nu mă îndoiesc că și scrierea aceasta va fi urmărită cu deosebit interes de numeroșii cititori ai „*Universului Literar*”.

Poate că mulți din zecile de mii de cititori ai acestei reviste populare atât de răspândite nu vor fi putut să urmărească operele valoroase consacrate vieții și activității literare a Reginei Elisabeta.

Scrierea aceasta li se adresează deci în special lor. Din citirea acestor rânduri în câte inimi nu se vor desvolta și mai mult simțimintele de dragoste pentru Suverană!

Câte Regine, în alte țări, nu și-au transformat curțile în cuibare de intrigă, în bazare de lux neînfrânat, în școli rele din cari nu putea să răsără pentru supușii nici o pildă bună.

Regina Elisabeta, din contra, și-a așezat tronul într'un templu măreț, în templul Artei, al Poesiei și Carității de unde s'au revărsat raze de lumină în cele patru colțuri ale lumii.

Regina Elisabeta este femeie care a suferit. Și știind mai bine de cât oricine ce este suferința, și-a căutat mângâierea în alinarea suferințelor, altora și în muncă.

De aceea, tronul ei e înconjurat de dragostea milioane de români cari privesc la Regina lor ca la o mamă adevărată, ca la un soare binefăcător, considerând-o cu drept cuvânt ca un dar trimis de D-zeii acestei țări atât de mult încercate.

COPILARIA REGINEI ELISABETA

Regina Elisabeta s'a născut în ziua de 29 Decembrie 1843 în castelul din Neuwied.

Tatăl ei a fost Principele Wilhelm-Hermann-Carol, iar mama ei Principesa Maria-Wilhelmina-Frederica-Elisabeta de Nassau.

Casa princiară de Wied a fost una din cele mai ilustre din Germania și a dat numeroase figuri ilustre pe terenul științei și al artelor. Tot din sânul acestei case au răsărit numeroși războinici cari și-au sacrificat viața pentru Patrie, cum sânt prințul Victor de Wied, unchiul Reginei Elisabeta, prințul Maximilian de Wied și alții cari au luat parte la războaiele din Spania și contra lui Napoleon.

Casa de Wied și-a pierdut principatul în 1815, la congresul din Viena, din cauză că Iohan-August Carol, bunicul Reginei Elisabeta, n'a voit cu nici un chip să adereze la pactul conferinței Rinului.

Principatul fu împărțit între Prusia și ducatul de Nassau.

Dar, dintre principii de Wied, cel care ne interesează în deosebi e prințul Hermann, tatăl M. S. Reginei Elisabeta.

De o sănătate subredă, prințul Hermann n'a urmat calea armelor, ci a fost om de știință.

Ba, în cele din urmă s'a retras din toate serviciile înalte ce le ocupase și a renunțat chiar la demnitatea de membru creditor al Dietei Prusiene, spre a se devota exclusiv îndeletnicirilor sale științifice și artistice.

Astfel, tatăl Reginei noastre ni se înfățișează ca un chip blajin, ca om dedicat cu totul unor ocupațiuni intelectuale de ordin superior. Prin munca sa fără proget prințul Hermann a ajuns mare filosof și cercetările sale în domeniul științei metafizice îl clasau printre savanții cei mai remarcabili ai timpului.

Prințul Hermann nu-și întrerupea cercetările științifice de cât spre a se ocupa de pictură sau alte ramuri ale artei.

Se poate deci lesne deduce că mica prințesă Elisabeta, mai târziu Regină a României, din copilăria-i cea mai fragedă n'a avut înaintea ei de cât pilda muncii, a blândetei, a frumosului și adevărului.

Și aceste pilde frumoase au avut înrăurire așa de mare asupra prințesei, în cât, la rândul ei, prin puterea de muncă de care e dotată, a devenit o mare scriitoare și artistă nepretuită.

Precât însă era de blajin Principele Hermann, pe atât de energică era principesa Maria, mama Reginei noastre.

Bună la suflet, cumpănitoare și de o frumusețe remarcabilă, care îi atrăsese denumirea de „Zâna Rinului”, prințesa Maria de Wied avea o concepție aproape spartiată asupra chestiei delicate a educației copiilor.

Pe lângă aceasta, și prințesa Maria era înzestrată cu mare putere de muncă.

Castelul Monrepos

Nu înțelegea ca să stea o clipă măcar fără să muncească, nesocotind de multe ori chiar sfaturile medicilor.

(Va urma)

EX-LIBRIS

Din Horațiu

Ei toate, toate tolerez...

Impresii de călătorie. Note de om necăjit de Archibald. Sub pseudonimul acesta se ascunde valorosul nostru confrate d. Ghiță Rădulescu, care după cum se știe, e un scriitor distins. Cei cari nu știu acest lucru îl vor afla acum citind *Impresiile de călătorie*, scriere pe care o recomandăm tuturor cititorilor noștri.

D. Ghiță Rădulescu ne plimbă prin plaiurile Bazinului, prin amănunțile Văloei, în țara Moților, în Bulgaria, la Carlsbad, München, Liège, Bruxelles, Paris, Londra, etc.

Nu de peisaj a scris ca sub titlu „Note de om necăjit”. Autorul a dus pretutindeni modul său particular de a judeca oamenii și lucrurile și a văzut totul printr-o anumită prismă curioasă, care deformează, care scoate răscolul în iveală. Necăjit pe toate și pe toți, autorul nu se ocupă atât de descrierile peisajelor ce le-a văzut, cât se interesează de stări sufletești. Dacă ar fi să judeci pe Bulgari, Nezați, Franjezi și Enghezi, ummai după descrierile ce le face d. Ghiță Rădulescu, apoi ar trebui să proclamăm superioritatea Românilor asupra tuturor acestor neamuri străine.

O cauză ar fi și ploile neamului ce au întovărășit pe călătorul român ori unde s'a dus. În nouăzeci dintr-unul ploaia, în Belgia ploaia, în Paris ploaia. Vă puteți imagina că orașele și oamenii văzuți nu puteau să-și facă o impresie favorabilă. Judecăm apoi lumina dintr'un anumit punct de vedere care nu e totdeauna cel mai larg. Dar cum cu noi atâtea obiceiuri și metelne, în cât cu greu vom putea să fim îngăduitori cu ale altora. Și apoi Românii cel mai de glumeț din firea lui e iritat totdeauna de imposibilitatea neamului, care nu vrea să știe de vecinii săi, când e vorba să-și mulțumească stomacul amănând pe gât cărușii și vin. Românului nu-i place apoi să se mize, să se judece și judecă pe toți după obiceiurile țării lui.

De aceea e interesantă scrierea d-lui Ghiță Rădulescu. E alcătuită de un Român neaoș, care și-a preumblat călătoriile și defectele prin țări străine. În fond, d-nea nu a văzut și nu a studiat decât anumite medii: cel din drumul de fier, de la oțel, dela cafeaza, de pe străzi.

Dar să ne gândim că cele trei țări pe care le-a vizitat sunt cele cari se află în capul civilizației omenestii și că compatrioții celor pe cari d-nea i-a văzut numai îndojindu-se să se sfărâmă, se recrutează și azi oamenii cei mai de seamă de pe Pământ. Dar pe aceeași îi vezi mai grei, ei sunt ocupați cu eroceții serioase.

Scrierea d-lui Ghiță Rădulescu e însă amuzantă și, omul cel necăjit te distrează admirabil și se pare că ai în fața ta pe un excelent „causant”, care și de nezarurile sale știe să vorbească cu artă. Talentul d-lui Ghiță Rădulescu în această privință e remarcabil și vom fi încantați să știm că cititorii noștri nu potrecut câteva ore plăcute, în lecturășia cărții d-sale.

Despre cânt de José C. Aralt, prim tenor, din opera din Monte-Carlo, traducere de Adolphe Bych.

O broșură interesantă cu privire la psihologia și fiziologia cântului, scrisă de un specialist în materie, în scrisă foarte clar și amuzant. Vă-i găsiți și sfaturi folositoare adresate celor cari vor să se consacre artei lirice.

Albert

EPITAF

Lei Cincinat
Aici zace Păulescu
Fost în viață mângânat,
Căci pe celalt, Mihăescu
L-a mâncat
Nigrini

Paris, Decembrie 1913

*De-acum s'a dus geroasa iarnă, zâmbește iarăși primăvara,
Zburdatnicul zefir adie, trîrește brăzdează marea
Și turmele se urcă'n munte, sîteanul nu mai stă la valră,
Cîmpia s'a mbrăcat în verde, răsărită'n zarîște cîntarea.*

*E Venus, ea conduce corul, senină-i noaptea, lună plină,
Măntuie Nîmfete cu Grații în cadențarea lor ușoară.
Afară-i vis, e primăvara, un singur semn dat de Vîlcanus—
Ciclopul bat în nicovale și din ciocane flăcări zboară.*

*Amice, nu uita, e timpul să necronezi cu mirtul verde
Semaia frunte ce adesea de griji a fost întunecată;
Acum sosit-a tocmai timpul lui Panu să-i aduci o jertfă,
E primăvară și cîmpia s'arade iar îmbălsămată.*

*Grăbește, moartea stă la pîndă, deopotrivă cu piciorul
Locește casete sărace ca și palate strălucite;
Grăbește, viața este scurtă, speranța este amăgure,
Somnă noaptea, neagra noapte, dușmana cicelor iubite.*

*Și te vei duce 'n depărtarea, de unde nimeni nu revine,
Acolo nu mai curge vinul în valuri roșii ca rubine.*

Alexandru T. Stamatiad

Viața artistică și literară

Măestrul Al. Macedonski, creatorul unei școli literare în țara noastră și poetul prin excelență îndrăgostit de frumusețile adevărate ale artei, a publicat, acum câteva zile, în „Universul”, un foarte sugestiv și convingător articol asupra lucrării „Schilo-Filme” a d-lui V. Mestugean.

Poetul „Noșilor” a pus în adesea răzmișoarea valoarea literară a acestor „nouvelles à la main”, un gen nou, ușor și în deosebite înțeles, al cărui creator în literatura noastră e d. V. Mestugean.

Cuvântul greș și adesea al maestrului Al. Macedonski va încheie gura celor pușini cari își închipuiesc că arta cu atât e mai adevărată cu cât e mai nepricepută de cei cari sunt chemați să o aprecieze. Publicul nostru literar se va grăbi acum și mai mult să citească valoroasa lucrare a d-lui V. Mestugean care știe atât de bine să armonizeze psihologia sufletelor cercetate cu simplitatea artistică a unui stil ușor și lesne priceput.

Poetul Oreste a prezentat Teatrului Modern o frumoasă lucrare dramatică intitulată „Leona”, care se va juca chiar în cursul acestei stagiuni.

La Ateneu s'a deschis expoziția de pictură a pictorului Palladi care să prezintă bucureștenilor amatori de artă, în excelente condițiuni.

S'a conferit d-lui Leon M. Popescu, medalia Bene Merenti et. I.

Solemnitatea așezării capului lui Mihai Viteazul în mausoleul dela Mănăstirea Dealului, s'a amănât sine die.

Imnul „Se îndore rîdeji” al maestrului Castaldi se va cânta totuși la serbarea pomului de Crăciun, pe care liceul militar din Târgoviște o va da către sfârșitul acestei luni.

Acest imn va fi cântat de un cor de 160 de elevi ai aceluși liceu.

„Satira Vremii” este titlul unui poem satiric un ciclu de sonete, pe care d-nii Leonida Hănescu și G. Georgescu Theologu l'au închinat simbolizilor, cubizilor și futurizilor literaturii noastre. Acest poem, elegant tipărit, cu excelente caricaturi de spiritul lui Șirato, va apărea, în curând, într'un volum elegant tipărit.

Baritonul Gr. Teodorescu a dat Miercuri seara un concert la Ate-

neu cu concursul d-rei Margareta Rădulescu.

Marele șef de orchestră și compozitor Siofried Wagner a sosit în București spre a dirige marile festive simfonice ale orchestrei rîmăsterialui instrumetalui.

Aceste mari festivaluri au fost Vineri și Duminecă seara cu opere adese din muzica wagneriană care au căpătat o interpretare cu adevărat superioară.

Violoncelistul Pablo Casals, va da concertele sale în Februarie 1914 la Ateneul din București.

La teatrul „Femina” din Paris se va juca în curând noua piesă „Les derniers moments de M. Veronique”, în trei acte și patru tablouri, a lui Georges Bern, societarul Comediei franceze.

La Paris, s'a inaugurat, zilele trecute, „Théâtre Doré” de sub direcțiunea lui Henri Léoni.

Dumineca trecută s'a deschis expoziția Iser poste drumu de Palatul Regal.

O nouă operă statuară, din anticiana clasică, operă atribuită marelui Fidias, s'a adus la Luvru din Paris.

Se crede că ar fi o copie după celebra Athena Promachos care se afla la intrarea Acropolei și atrăgea de departe privirile navigatorilor prin vîscă și strălucitoarea-i lance de aur.

Din comitetul pentru ridicarea unui monument lui Ștefanul la Paris face parte și prietul Brăncoveanu pe lângă D'Annunzio, Barrés, Bouquet, Hervieu, etc.

Poetul olandez A. Roland Holst a tipărit un volum de poezii filosofico-religioase: „Sprockelinge t'leer”.
Libretul, tăruit de poetul Oreste, pentru opera „Măstrul Manole” a maestrului A. Castaldi, operă în două acte, este terminat.

Scenariul este admirabil întocmit, iar muzica maestrului, care va fi suzită probabil peste două ani, va fi un adevărat eveniment artisticomuzical.

Și când vei fi soția mea
Te voi învîdăta și fi,
În trîmbi dulce, fără griji
Dour în plăceri și bucurie.

Poti fi furioasă, poti sănjeri
Eu toate, toate, tolerez
Dar versurile mele dragă
De nu le lauză... d'acur...

Adr. Suicidă

LIED

Marca-ți căntă fie
Basme fermecate,
Vis de nebunie,
Ispitiri curate
Marca-ți căntă fie.

Taince înscrăci
Vântul îi le spune
Șin adîncul zărei
Valurile mării
Clocotesc nebune.

No să știu nici când
— Cum îmi esti departe —
Ce dorinți dearte
Umplu al meu gând...
... N'o să știu nici când

O să-mi port Calvarul
Și-o s'ajung holatul
Hărăzit de Cer...

... Se năncea zarea
Las' să-ți spue Marca
Visul meu stîngher.

Gabiella I. Anastasiu-Vuculescu

Domnii abonați cari cer schimbări de adresă, sunt rugați cu insistență să binevoiască a trimite adresa nouă, odată cu cererea d-lor și eticheta pe care este imprimată adresa cu care primiau ziarul până atunci, spre a se putea da curs repede cererilor și a nu se întârzia cu trimitearea ziarului la noua adresă.

Nu mai costă 7.75

Garantăm admirabil p. domni.

Pentru a convinge pe fiecare de încredința firii noastre, expunem astăzi cu voi avea în dispoziție Ceasul nostru fantastic sau special de clasare până acum lei 20 cu aur și argint Anker-Stein, 15 rubine, excelență solită, est a-glat, murgini e acul, în preț cu un lei, conștinț de aur dublu, un ac de cravată cu piatră admirabilă și o pereche de butoni de manșete foarte frumoși și moderni, toate toate pentru lei 7.75, trimisă înainte franco, sau prin ramburs, plus 80 bani port. Pentru meseri preciz și exactități se garantează în scris 3 ani.

Garantăm pentru domni: 1. Ceas fantastic-aur, 1 leu, 1 arg, 1 arg și o pereche de cerceți pentru lei 12. Casă recomandată de Export, Segula Co., Wien VII, Neustiftgasse 127/6. Adresa firii se recomandă călduros.

Ultima contate în domeniul bernei-pei ceasornicelei!

Ceas de oțel prima, de buzunar, mergând 8 zile după o singură învîrtitură. LEI 11.75

Acest ceasornic posedă un mecanism Anker excelent cu rubine, mergând 8 zile precis și sigur, fără a fi necesar să nu fie întors. Întrăzmirul din oțel negru oxidat este executată cu gust și elegant, în caz de neconveniență se poate schimba, caz de nepotrivă înzâ, de aceea nu e risc.

Trimită franco prin ramburs sau prin anticiparea valorii.
1 Buc. LEI 11.75 ; 2 Buc. LEI 22.75
Același ceasornic cu înbrăzmită gravată cu gust, în argint, LEI 15.50.
Holzer & Wohl, Kraïau, Nr. 21 (Austria)

Temperatura săptămânei In lumea diplomatica

O BOMBARDARE